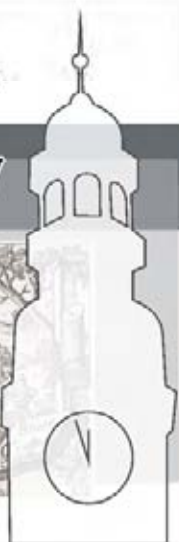
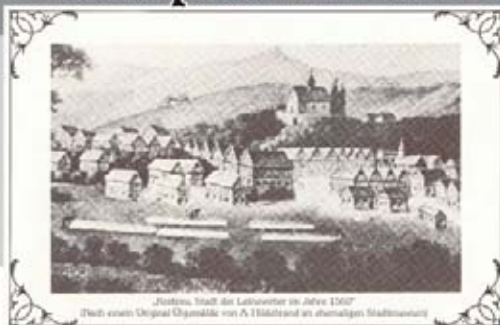

BULLETIN No 171/5 - 2009

Společnosti přátel historie města Chrastavy

Historické události v měsíci květnu

- 1.5. Svátek práce – blíže o něm v článku Nálepky vyprávějí v Chrastavských listech
- 1.5.1923 slavnostně položen základní kámen ke stavbě menšinové školy – dnešní mateřské – v Revoluční ulici v Chrastavě. Stavba byla dokončena 18. 11. a již 20. 11. se začalo vyučovat.
- 1.5.1859 byl dán do provozu úsek železniční dráhy Pardubice – Liberec
- 1.5.1891 zemřel v Praze malíř Antonín Chittussi. Jako malíř krajinář dosáhl velkých úspěchů v Paříži. Jeho tvorba v Čechách byla oceněna až po jeho smrti. Je po něm pojmenováno i Chittusihovo údolí v okolí Ronova nad Doubravou.
- 1.5.1874 zemřel v Praze hudební skladatel Vilém Blodek – autor opery V studni.
- 3.5.1814 císař František I. založil Český šlechtický kříž. Byl to první český řád a založen byl jako odměna 38 šlechticům z Českých zemí, kteří tvořili zvláštní jednotku – tělesnou gardu při provázení a ochraně císaře Františka při tažení proti Napoleonovi. Kříž bývá zařazován mezi řády rytířské a dodnes existují jeho ČTYŘI exempláře.
- 3.5.1469 se dal Matyáš Korvín katolickou opozicí korunovat českým králem.
- 3.5.1469 se ve Florencii narodil Niccolo Machiavelli – jeden z prvních politologů v dějinách. Psal díla jak politická, tak historická – osmidílné Florentské dějiny, ale také básně, novely a komedie.
- 4.5.1802 byla zrušena doživotní vojenská služba. Dříve se mohl voják z vojny dostat jen zběhnutím, Zmrzačením, onemocněním či z důvodu vysokého věku. Doba činné služby byla od této doby u pěších 10 let, u jezdecky 12 let, u dělostřelectva 14 let. Bylo také zrušeno nošení copů.
- 5.5.1945 Květnové povstání českého lidu.
- 5.5.1962 navštívil Chrastavu generál Ludvík Svoboda.
- 8.5.1945 Den osvobození od fašismu.
- 9.5.1760 zemřel v Ochranově Nicolaus Ludwig Zinzendorf – zakladatel Jednoty moravských bratří.
- 12.5.1743 byla ve Svatovítské katedrále v Praze olomouckým biskupem korunována Marie Terezie na českou královnu.
- 14.5.1869 byl vydán zákon o všeobecné povinné školní docházce, jímž bylo dotvořeno obecné a měšťanské školství v Rakousku.
- 15.5.1884 zemřel v Praze hudební skladatel Bedřich Smetana.
- 15.5.1833 se narodila spisovatelka Sofie Podlipská – sestra Karolíny Světlé. Zasloužila se o vybudování českého ženského školství.
- 15.5.1891 byla v Praze otevřena Zemská jubilejní výstava. Protektorství nad výstavou převzal sám císař František Josef I. Navštívilo ji asi 2,5 milionů návštěvníků. Nezapomenutelnou atrakcí se stala světelná fontána s elektrickým osvětlením od F. Křižíka.
- 18.5.1992 byl slavnostně obnoven v Chrastavě v parku za kostelem pomník malíře a zdejšího rodáka J. Führicha. Slavnostního odhalení se zúčastnili i jeho potomci.
- 21.5.1363 se oženil Karel IV. s Eliškou Pomořanskou – vnučkou polského krále.
- 24.5.1391 byla založena Betlémská kaple v Praze, v níž kázal Jan Hus.
- 26.5.1876 zemřel v Praze historik František Palacký. Svými současníky je nazýván „otec národa“, protože sepsal národní dějiny. Byl také archivářem v rodině hrabat Šternberků. Zpracoval jejich rodopisy

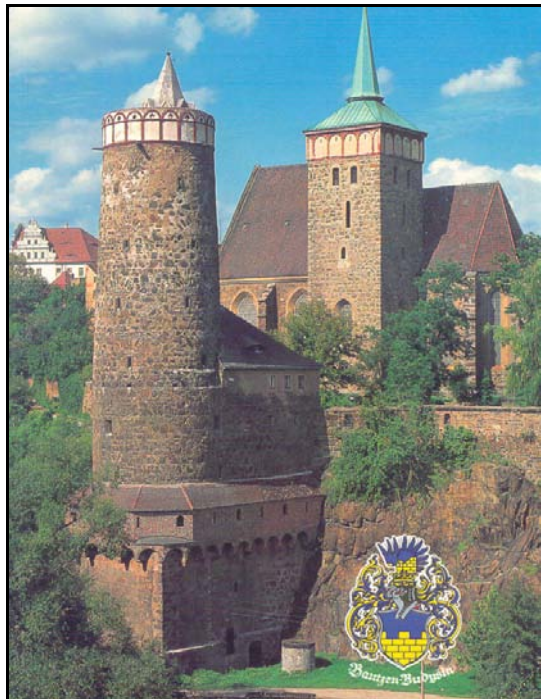
stejně jako rodu Černínů, Kinských, Martiniců atd.

30.5.1434 se odehrála bitva u Lipan, kde byli Táborité a sirotci poraženi vojsky katolicko – kališnické aliance.

30.5.1316 se narodil Václav, pozdější král a císař Karel IV.

31.5.1721 byl prohlášen papežem Inocencem XIII. Jan Nepomucký za blahoslaveného.

Podle dostupných historických pramenů zpracovala Jaroslava Špaková

Zdařilý zájezd do Budyšína a okolí

Po počáteční nejistotě, zda se bude letos zájezd vůbec konat, došlo k takovému obratu, že počet zájemců (z Chrastavy, Liberce i okolí) nejen že zaplnil všech padesát míst v autobuse pana Michalů, ale dalších asi dvacet osob byli náhradníky.

Letošní velikonoční termín tohoto pohyblivého svátku nám dával naději, že by v době výletu mohlo být teplo a že by příroda mohla již být v jarních květech. Stalo se...

První zastávka byla v městečku **Herrnhut (Ochranov)**, které leží mezi Žitavou a městem Löbau. Zde se usadili českobratřští exulanti, známí ve světě pod názvem **moravští bratři**, protože pocházeli ze severní Moravy. Je překvapující, jak je tato církev dodnes živá a aktivní. Má asi 440 tisíc členů v různých částech světa.

Další krátkou zastávkou byla obec **Kottmarsdorf** (nazvaná podle kopce, který se zvedá za vesnicí), v níž jsme měli možnost prohlédnout si zblízka **větrný mlýn**, který funguje jako technické muzeum.

Do **Budyšína** jsme přijeli asi v 9:30 hod. Po společné procházce středem města jsme na Mostě míru sledovali průjezd asi osmdesátičlenné skupiny velikonočních jezdců, kteří směřovali do farnosti Radwor. V Srbském domě zdobila zručná "debjerka" kraslice roztaveným voskem. Někteří z účastníků si jako suvenýr koupili typickou srbskou kraslici. A nejsou laciné...

Ještě loni byla na místě, kde stával původní **Srbský dům** (1904 - 1945), velká tabule a fotografie, která označovala toto pro Lužické Srby tak památné místo (na stavbu přispívali lidé jako u nás na stavbu Národního divadla). Ta tabule náhle zmizela. Člověk má přitom na jazyku otázku: Je to náhoda nebo úmysl?

V době, kdy jsme opouštěli Budyšín a jeli jsme po dálnici do sousedního okresu Kamenz/Kamjenc, probíhalo na tzv. Hrodžišku, na travnatém svahu nad Sprévou tzv. walkowanje. Byly tam stovky rodičů s dětmi a sledovaly prastarý zvyk kutálení kraslic (u nás neznámý).

Během těch tří odpoledních hodin jsme viděli asi **1200 vyzdobených koní a jezdců**. Kromě našeho autobusu tam byl další autobus z Liberce, ze Železného Brodu, z Lázní Běláhrad (Hoška-tour) a odněkud z jižních Čech. Také na některých osobních autech byly české poznávací značky.

Lepší počasí jsme si nemohli přát. Po celý den nebylo na nebi ani mráčku, ale vál příjemný teplý vánek, který zpříjemňoval ten slunný den.

Na hřbitově v **Chrósčicích** jsme měli možnost prohlédnout si pomník z namodralé žuly na hrobě spisovatele **Jurije Bržana**, který tam ještě loni nebyl.

Nevynechali jsme ani návštěvu poutního kostela ve vesničce **Róžant** (zázračná soška P. Marie, zázračná studánka vedle kostela). V průvodu velikonočních jezdců jezdívá také dnešní předseda saské vlády **Stanisław Tilich**. Letos však nejel, protože slavil v ten den své padesáté narozeniny.

Vyvrcholením byla - jako obvykle - vesnice **Ralbicy**, kde bývá tradičně největší počet jezdců (480). Účastníci viděli poslední přípravy na selských dvorech, řazení jezdců do skupin a odjezd na dvanáct kilometrů dlouhou trasu do městečka Kulow. Mnozí z členů naší výpravy viděli poprvé ten jedinečný **hřbitov** v Ralbicích **se stovkami bílých křížů**.

Na cestě zpět do Budyšína jsme odbočili ze silnice č. 96 a prohlédli jsme si tzv. **Pomník tisíciletí** (sv. Cyril a Metoděj). Měli jsme mimořádné štěstí. Zatímco jsme prohlíželi a fotografovali pomník, jela kolem početná skupina jezdců z farnosti **Bačoń** a za několik minut projížděla kolem v opačném směru jiná skupina z vesnice **Radwor**.

Zájezd se líbil a nemalou zásluhu na tom má bezesporu to nádherné jarní slunné počasí.

Sedmkrát odpověď

Vážení čtenáři, věřím, že i v době krásných jarních prosluněných dnů si najdete chvílku a zkusíte odpovědět na sedm otázek zábavného kvízu. Řešení jako vždy najdete na konci Bulletinu.

1. Která zřícenina hradu ze 14. století je nejrozsáhlejší? Náповěda – bojoval zde významný husitský vojevůdce a při obléhání hradu utrpěl úraz.
2. V období tzv. druhého rokoka se prosadila do ženské módy široká krinolína. Víte z čeho se vyráběla kromě látky?
3. Kde najdete nejzachovalejší městské opevnění v Čechách?
4. Víte, která nemoc byla tzv. nemocí kameníků? Podlehli ji nejen oni, ale i několik známých sochařů.
5. V našem okolí je mnoho krásných míst a jedním z nich je i Modlivý důl. Víte, kam se za ním vypravit?
6. Jak byste vysvětlili slovo empora a kde se s ním můžete setkat?
7. Víte, kterému králi se přezdívalo král Kaše?

Mnoho štěstí při luštění přeje Jaroslava Špaková

BOGATYNIA - co o ní víme?

V sobotu 23. května t. r. navštíví několik členů chrastavské SPHMCH polské město Bogatyniu, aby se setkali s členy vlastivědného spolku Towarzystwo Miłośników Ziemi Bogatyńskiej. Schůzka se uskuteční v prostorách městské knihovny. Po projednání několika bodů možné spolupráce bude následovat společná procházka středem města, kde se nachází různé historicky cenné stavby.

V historii Chrastavy se píše o městě Bogatynia (něm. Reichenau) pouze jednou, a to v pobělohorské době. Když byl v roce 1623 vyhoštěn z Chrastavy poslední luteránský (evangelický) pastor a nový katolický kněz nebyl dosud ustanoven, trvalo po několik let zvláštní období, kdy neměl kdo pokřtít nově narozené děti. Aby novorozené zůstalo nepokřtěno, to bylo v té době naprosto nemyslitelné. A tak prosté venkovské vozy, vystlané slámou a tažené kravami či koněm, drkotaly po polních cestách přes osadu Vysoká a dále přes les nad Horní Vítkov a přes hranici až do Reichenau. Tam je pokřtil některý z luteránských pastorů.

Co se dozvídáme o dnešním městě Bogatynia ???

Původně zde stála malá lužickosrbská vesnice. Nejstarší záznamy o ní pocházejí z roku 1260. Do poloviny 19. století tu bylo rozšířeno domácí tkalcovství. Dodnes tu je zachováno 62 podstávkových domů, s jakými se setkáváme i v německé části euroregionu Nisa a u nás v Podještědí.

Již od 18. století se v okolí těžilo hnědé, málo kvalitní uhlí. V roce 1905 tu byla postavena tepelná elektrárna, která tehdy zásobovala elektřinou také Chrastavu.

A dnes? V současné době má Bogatynia 19.000 obyvatel a je okresním (powiat) střediskem. Bývá často nazývána "městem mladých", je tu mnoho moderních obytných domů, nové školy a velký sportovní stadión.

Součástí gminy (správní jednotka) jsou i vesnice Porajów, Sieniawka a Kopaczów. Město patří dnes k významným polským hornickým a energetickým střediskům.

F. VYDRA

Nevšední výstava o antifaišitech

V měsíci květnu – od 4. do 29. - se koná v Národním archivu v Praze pozoruhodná výstava, plná zajímavých dokumentů, s názvem ZAPOMENUTÍ HRDINOVÉ. Jde o činnost a osobní životní příběhy německých antifaišistů v československém pohraničí, tedy i na Liberecku.

Exponáty jsou vystaveny ve vstupní hale a v přednáškovém sále. Uvádíme adresu pro ty, kteří by měli zájem tuto výstavu při návštěvě hlavního města navštívit: Archivní ul. 4/ 2257, PRAHA 4 - Chodovec.

Výstavu pořádá Ústav pro soudobé dějiny ve spolupráci s Městským muzeem v Ústí nad Labem. Vstup je bezplatný.

Z výrazně antifaišistické rodiny pocházel např. malíř Willi SITTE. Své postoje vyjádřil jako německý voják, který musel proti své vůli bojovat v hitlerovském wehrmachtu, tím, že přeběhl přes frontu k italským partyzánům.

A ještě další důkaz, že i mezi německými obyvateli Chrastavy byli lidé, kteří nesouhlasili s Hitlerovými plány. Když 6. října 1938 přijel Hitler se svými generály na návštěvu do Chrastavy, vítala jej nadšeně většina místních obyvatel. Zachovaly se snímky, na nichž vidíme, že lidé tehdy stáli na střechách některých domů na náměstí a morový sloup byl obsypán desítkami zvědavců.

Zatímco na náměstí probíhaly nadšené ovace a vojenská přehlídka, v "Lidovém domě" v Žitavské ulici bylo drženo pod zámek několik desítek antifašistů, aby "nepokazili" slavnostní náladu při vítání Vůdce. Takže opravdu nebyl tehdy Němec jako Němec...

František Vydra

Nad starými záběry Chrastavy

Toto dobová pohlednice zachycuje cca v roce 1910 pohled z věže kostela sv. Vavřince Pobřežní ulicí směrem k vlakovému nádraží. V popředí dominuje stavba tehdy ještě prosperující textilní továrny Pollack.

Vyluštění hádanek kvizu 7 krát odpověz

1. Zřícenina hradu Rabí.
2. Vyráběla se z březového proutí, sudových obručí, drátů a peří.
3. V Poličce. Kolem města je 19 bašt a délka hradby je 1200 m, je zachován vodní příkop, parkánová zeď a val. Na hradby je možno se s průvodcem podívat a část si jich projít.
4. Souchotiny. Zemřel na ni např. i barokní sochař Maxmilián Brokof.
5. Je to údolí, které se nachází na okraji Svojkova nedaleko Sloupu. Modlivý důl se stal poutním místem poté, co svobodná paní von Czerwelli zde zřídila dřevěnou kapličku a pověsila na ni svatý obrázek. Hraběnka Kinská nechala do skalní stěny vytesat kapli. Koncem 19. Století byla zasvěcena Panně Marii Lourské.
6. Empora – tribuna je vyvýšené místo či prostor hlavně v kostelích. Je to vlastně jakýsi balkon a může být od lodi kostela oddělen arkádami. Zde sedávali při bohoslužbách šlechtici, aby nepřišli do styku s prostým lidem. Postranní tribuny sloužily mnichům.
7. Byl to Rudolf Habsburský, který se oženil s vdovou po králi Václavu II. Eliškou Rejčkovou, kterou měl velmi rád. Rudolf byl často nemocen a nemohl jíst příliš bohatá a tučná jídla. Odkázán byl na kašovitou stravu, a právě proto se mu dostalo této přezdívky.

BULLETIN

Společnosti přátel historie města Chrastavy

No 171 / 5 - 2009

Vydává Společnost přátel historie města Chrastavy
Připravil: J. Špaková, F. Vydra

Sazba, tisk a distribuce je zajišťována prostřednictvím
Chrastavských listů – zpravodaje MěÚ Chrastava.